

COLECTIA ♦ MIRIADĂ

CODEX LUI HAMMURABI

CODUL LUI HAMMURABI

COLECȚIA „MIRIADE”

„Umanitatea nu este atât un punct de plecare, cât un rezultat, o operă a inteligenței și a interesului uman” - spunea Tudor Vianu.

Colecția „MIRIADE” își propune să prezinte oameni care, prin personalitatea și gândirea lor, au influențat timpurile în care au trăit, au lăsat amprente în anumite domenii, contribuind, într-o oarecare măsură, la progresul umanității.

Primul volum al colecției îl conduce pe cititor pe tărâmurile Mesopotamiei, dându-i întâlnire cu vestitul rege Hammurabi, pământeanul care a conceput primul text juridic sistematizat. Codul cuprindea doar 282 de legi, dar - prin conținutul lor clar și precis -, acestea au reglementat și protejat mediul economic și social al acelor timpuri, făcând „ca oamenii să prospere”

Prin acest bun cultural oferit întregii umanității, regele Hammurabi a influențat sistemele juridice ale tuturor timpurilor, puterea sa dominant creatoare punându-și amprenta pe transformările din acest domeniu în secolele ce au urmat.

Editura

COLECȚIA ♦ MIRIADĂ

CODEX LUI HAMMURABI

Ediția a II-a
revizuită

Traducere de:
Prof. dr. OVIDIU TĂMAȘ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Codul lui Hammurabi / trad.: prof. dr. Ovidiu Tămaș. -
Baia-Mare : Proema, 2009
ISBN 978-973-8013-79-7**

I. Tămaș, Ovidiu (trad.)

34(354)

După „The Code of Hammurabi” editat de
Dar Al-Ma'mun for Translation and Publishing, 1987 -
Ministry of Information and Culture, Baghdad, Iraq.

© Toate drepturile sunt rezervate Editurii „PROEMA”
Reproducerea totală sau parțială, sub orice formă, a conținutului
acestei lucrări este permisă doar cu acordul scris al Editurii Proema.

*Copyright © SC „PROEMA” SRL. All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced by any means,
without the prior permission in writing from SC „PROEMA” SRL.*

CUVÂNT ÎNAINTE

***Codul lui Hammurabi –
un bun cultural
al întregii umanități***

Primul lucru pe care omul contemporan, omul dicționarelor enciclopedice, trebuie să-l știe despre Hammurabi este acela că ilustrul rege al Babylonului a fost cel dintâi mare legiuitor din istoria umanității. Hammurabi a trăit între 1728–1686 înainte de Christos, așadar cu peste patru secole înainte de Moise, al doilea mare legiuitor al lumii, și cu aproximativ o mie de ani înainte de celebrii legiuitori ai polis-urilor grecești, Solon sau Lycurg, ca să nu mai vorbim de legiuitorii romani.

După cum se cunoaște, cu o acribie puțin obișnuită pentru antichitatea îndepărtată, vremea în care a trăit Hammurabi, tot așa se știu

și câteva lucruri esențiale referitoare la domnia sa. Hammurabi se trăgea dintr-un trib amoreu, de neam semitic, a purtat războaie victorioase în contra Elamului și Summerului, a supus Assiria și a transformat-o într-o provincie a regatului său, ajungând să pună stăpânire pe întreaga Mesopotamie și să întemeieze primul imperiu babilonian. De epoca sa sunt legate și începuturile utilizării fierului pentru confecționarea armelor și a uneltelor, precum și redactarea într-o formă definitivă a poemului cosmogonic **Enuma Eliș...**, izvor principal al religiei asiro-babiloniene. Scrierea cuneiformă, considerabil mai veche, și numită astfel deoarece formele „cui” erau obișnuite prin apăsarea pe o tăbliță de lut moale cu un băț de trestie tăiat oblic, a căpătat în vremea lui Hammurabi noi valențe tehnice și dimensiuni sacre. Anume, pe atunci a început să se scrie cuneiform și pe table de piatră, prin săpare. De altfel, unei atari împrejurări datorăm și transmiterea Codului lui Hammurabi până în zilele noastre: „textul original” se află pe o stelă de marmură neagră, păstrată azi la Muzeul Louvre din Paris.

Dar se poate pune întrebarea: ce ne leagă pe noi, cultura europeană contemporană, de Codul lui Hammurabi? Spre a răspunde la această interogație, trebuie să depănăm îndărăt firul istoriei, și atunci vom da peste conexiuni pe cât de inaparente tot pe atât de relevante. Cultura

europăană contemporană este moștenitoarea antichității greco-romane și, de asemenea, este în esența ei de factură creștină. Noi, creștinii, am asimilat în profunzime, cu titlu de Vechi Testament, o serie de scrieri sacre binecunoscute. Regresând în timp pe acest filon comun, putem ajunge până la patriarhul Avraam, cel care poate fi considerat, potrivit lui Mircea Eliade, o veritabilă expresie paradigmatică a credinței religioase. Or, Avraam, care, după toate probabilitățile, a trăit cu vreo două secole înainte de Hammurabi, venea după cum se știe din Urul Chaldeii, adică din aceeași arie spirituală. Ceea ce l-a determinat pe Avraam să-i părăsească pe ai săi din Ur și să plece în căutarea Pământului Făgăduinței în fruntea unui trib întreg a fost, desigur, porunca lui Dumnezeu, manifestată ca o voce interioară a conștiinței, dar și monoteismului său deosebit față de politeismul babilonian.

O dată stabilită această punte de legătură, prin patriarhii biblici, ne putem explica propagarea unor influențe spirituale arhaice de adâncime, cu epicentrul în străvechiul Babylon. Așa ar fi, de exemplu, mitul potopului, comun babilonienilor și altor religii străvechi, un diluviu universal trimis pe pământ drept pedeapsă a zeilor, respectiv a lui Dumnezeu, din care scapă cu viață doar un singur strămoș legendar, Utnaspiștim la babilonieni, respectiv Noe, împreună cu casa sa. Apoi, templele

zigurate, care la Babylon puteau ajunge până la înălțimi impresionante de peste 90 de metri, trebuie să li se fi părut lui Avraam și celor ce erau cu el un act de teribilă insolență la adresa Atotputernicului, amintire istorică devenită ulterior, sub forma legendei Turnului Babylonului, o explicație sui generis pentru diversitatea limbilor de pe pământ. Și similitudinile arhetipale nu se opresc aici.

În ceea ce privește mai precis Codul lui Hammurabi, frapează și alte asemănări. Legile nu vin în mod simplu și nemijlocit de la oameni, ci sunt date legiuitorului de către puterea divină. Hammurabi nu concepe și nu scrie el însuși Codul, ci îl primește din mâinile zeului Șamaș, zeu al luminii și al dreptății, exact la fel cum mai târziu Moise va primi tablele legii chiar din mâinile lui Jahve. Pe de altă parte, în Codul lui Hammurabi există o conștiință clară și surprinzător de „modernă” a scopului uman al Justiției, care „trebuie să facă să domnească dreptatea, pentru ca omul tare să nu-l vătămeze pe cel slab” Apoi, ca orice legiuire arhaică, și Codul lui Hammurabi va conține sincretic elemente care acoperă toate ramurile de drept, dezvoltate distinct și ca atare mai târziu, precum: dreptul penal și procedura penală, dreptul comercial, dreptul familiei etc.

Fără a minimaliza în nici un fel originalitatea și caracterul avansat al dreptului formulat de către Moise, nu putem omite

principiile și reglementările de drept care au fost enunțate anterior în Codul lui Hammurabi și care se regăsesc ulterior și în Pentateuhul lui Moise. Astfel, în Codul lui Hammurabi este statuată așa-zisa lege a talionului, comprimată în Vechiul Testament în celebra formulă: „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” Este preconizat leviratul (femeia rămasă văduvă este luată de soție de către unul dintre frații soțului decedat). Preoții au în același timp și atribuții judecătorești. Procedura judiciară prevede declarații de martor și jurământul părților în cauză. Pentru ca o faptă să fie considerată infracțiune, aceasta trebuie să fi fost săvârșită cu premeditare. Pedeapsa corporală este bătaia cu vergile. Adulterul este pedepsit sever, cu pedeapsa capitală. Crima de omor se pedepsea cu moartea, dar, în anumite condiții, putea fi răscumpărată cu bani. Este prevăzută pedeapsa cu arderea de viu în cazul unor infracțiuni infamante, cum ar fi incestul. Tot în anumite condiții, sclavii își pot redobândi libertatea, iar săracilor de același neam trebuie să li se acorde credite fără dobândă.

Există, așadar, o sumedenie de fire nevăzute, care alcătuiesc țesuturile continue ale culturii universale, din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Pornind de la vechiul Babylon, în virtutea ideii că istoria începe la Summer și, după cum A. Frenkian a studiat amănunțit influențele Epopeii lui Ghilghameș

asupra epopeilor homerice, nu putem să nu menționăm și noi, în chip sumar, câteva influențe ale Codului lui Hammurabi asupra Legii lui Moise și, prin aceasta, asupra culturii juridice și morale de pretutindeni, până azi. Totodată, nu putem să nu amintim, cu recunoștința cuvenită, străduințele savanților români dedicate scopului de a face cunoscut în cultura noastră acest monument de gândire juridică, începând cu T. Negoită, primul traducător în românește al Codului lui Hammurabi (Ed. „Fântâna darurilor”, București, 1933), cu Mircea Eliade și Constantin Daniel, până la cele din zilele noastre, prin contribuția cărora vede lumina tiparului ediția de față.

Prof. dr. NICOLAE IUGA

INTRODUCERE

Imperiul lui Hammurabi

Hammurabi (1792-1750 Î.H.) a fost cel de-al șaselea domnitor al primei dinastii a Babilonului. A fost bine cunoscut pentru colecția de legi rămasă de la el, considerată cândva cea mai veche promulgare de legi din istoria omenirii. În timpul celor 42 de ani de domnie, Hammurabi a format unul dintre marile imperii ale străvechii Mesopotamii și a pus bazele civilizației babiloniene care a prosperat timp de aproape 12 veacuri după moartea sa.

Hammurabi s-a urcat pe tronul Babilonului în anul 1792 Î.H. și, curând, a intrat în conflict cu Regatul Larsa din aval, datorită tentativelor sale de a controla râul Eufrat.

După ce a debutat cu câteva succese în 1784 Î.H., el și-a schimbat direcția operațiunilor militare spre nord-vest și est.

Conflictul s-a reluat în 1763 Î.H. și, trei ani mai târziu, Hammurabi reușea să supună cu desăvârșire Larsa, lucru care i-a dat mână liberă să se ocupe de rivalii săi din est.

Tot lui Hammurabi i se atribuie readucerea întregii Mesopotamii sub o singură stăpânire.

Reformele lui Hammurabi

Cele mai importante reforme ale lui Hammurabi au fost codul său de legi și reorganizarea panteonului mesopotamian. Hammurabi a limpezit relațiile dintre numeroasele zeități, stabilind supremația lui Marduk, care îmbina trăsături sumeriene și ale popoarelor arabe. Când a venit la putere, Hammurabi moștenește o tradiție religioasă scrisă în sumeriană, care devenise limba erudită de la templu. El a tradus-o în akkadiană - limba uzuală seculară și, în această lucrare, a făcut vechile tradiții mai compatibile cu cele noi. Aceste reforme au avut un efect unificator asupra cultelor și tagmelor clericale rivale din imperiu și au creat o religie preponderent națională cu sediul la Templul lui Marduk din Babilon.

Unificarea tradițiilor din imperiul său a fost și ea o țintă a codului de legi al lui Hammurabi.

O mulțime de obiceiuri ale pământului existaseră de veacuri, dar acestea nu au fost niciodată scrise în întregime. La vremuri potrivite, anumiți regi au reafirmat sau amendat unele puncte, potrivite momentului respectiv. Asemenea decrete datează din vechime, din secolul al XXIV-lea Î.H. și sunt cunoscute în sumeriană și akkadiană.

Ca și exemplele mai timpurii, decretul lui Hammurabi este un cod reformator, apărut după cucerire și înregistrează mai degrabă cazuri particulare decât principii generale. Acesta urmează, de asemenea, un format obișnuit: un prolog, care anunță că zeii l-au inspirat pe victoriosul rege să instaureze dreptatea pe pământ și să-i apere pe cei slabi de cei tari, o listă de legi adecvate și un epilog care descrie binecuvântările pe care legile le vor aduce celor care le respectă și blestemele care vor cădea asupra celor care încearcă să le schimbe.

În alte privințe, codul lui Hammurabi este unic. E mult mai cuprinzător și mai amănunțit decât orice alt exemplu, cu 282 de porunci care reglementează chestiuni penale, familiale, comerciale și agricole și dezvăluie mai multe despre societatea contemporană. În plus, Hammurabi și-a înscris codul său de legi pe o stelă, spre deosebire de obișnuitele seturi de tăblițe din argilă, instalându-l la Templul lui Marduk din Babilon, astfel încât să slujească drept monument permanent pe timpul domniei

sale. Aceasta este, de fapt, semnificația istorică a codului, de vreme ce documente juridice ulterioare arată că el nu a fost niciodată aplicat în întregime.

Monumentul

Stela se află acum la Muzeul Louvre din Paris. Este o singură bucată de diorită neagră, înaltă de aproximativ doi metri și jumătate, a cărei aducere în Babilon trebuie să fi cerut un efort uriaș. În secolul al XII-lea î.H., coloana a fost dusă de elamiți ca pradă de război în capitala lor, Susa, și probabil că atunci au fost șterse mai multe porunci privind tranzacțiile de proprietate. Coloana a fost descoperită în Susa de către orientalistul francez Jean-Vincent Scheil, în 1902.

Codul este scris de jur împrejurul stâlpului, în coloane cu caractere cuneiforme. Limba este akkadiană.

În partea de sus a feței principale a coloanei se află o sculptură în relief care îl înfățișează pe Hammurabi stând în picioare în fața unui zeu așezat. Hammurabi poartă o manta și o cască sumeriană, dar are barba scurtă și buza superioară rasă ca a amoriților. Costumul și tronul zeului sunt sumeriene; acesta este probabil zeul solar, Shamash, ale cărui attribute includeau puterea supremă a justiției. Reprezentări similare ale lui Shamash, cu raze

izvorând din umerii săi, o cască etajată și ținând un ferăstrău cu care „taie” hotărârile legii, pot fi văzute pe peceti cilindrice, în colecția babiloniană a Muzeului Irakului. Pe stîlpul codului, Shamash ține ferăstrăul întins spre Hammurabi.

În prologul codului său, Hammurabi se prezintă drept slujitorul lui Shamash, chemat, la fel ca și Shamash, să ofere dreptate și lumină țării. În ciuda faptului de a-l fi promovat oficial pe Marduk, Hammurabi i-a fost personal devotat lui Shamash, aducînd îmbunătățiri altarelor sale în orașele cucerite.

Reprezentarea lui Hammurabi și a lui Shamash seamănă foarte bine cu o sculptură din Ur, aflată acum în Muzeul Universității din Pennsylvania, Philadelphia (o copie atârnă în sala sumeriană a muzeului irakian), înfățișându-l pe regele Ur-Nammu stînd în picioare în fața zeului lunar, Sin. În jurul anului 2100 Î.H., Ur-Nammu scosese unul dintre codurile de legi, pe care s-a bazat codul lui Hammurabi. Evident că Hammurabi a vrut să fie menționat ca un amorit care respectă tradiția sumeriană.

CODUL LUI HAMMURABI

Când slăvitul Anum, conducător peste Annunaki împreună cu Enlil, stăpânul cerului și al pământului care împarte destinele lumii, au dat dumnezeiasca stăpânire a atâtor popoare lui Marduk, fiul cel întâi născut al lui Ea, l-a slăvit pe acesta între Igigi, a chemat Babilonul pe slăvitul său nume și l-a făcut astfel mai mare peste cele patru colțuri ale lumii și a întemeiat pentru el o împărăție veșnică, ale cărei temelii sunt bine așezate precum cerul și pământul; la acea vreme, Anum și Enlil m-au chemat pe mine pentru prosperitatea oamenilor pe numele Hammurabi, prințul respectuos și temător de Dumnezeu, să fac ca dreptatea să apară pe pământ, să distrug pe cei răi și păcătoși, pentru ca cei tari să nu-i poată asupri pe cei slabi și să mă ridic, într-adevăr, la fel ca și Shamash, peste poporul întunecat, ca să dau lumină lumii.

Eu, Hammurabi, păstorul chemat de Enlil, care adună laolaltă abundența și plinătatea, care

împlinește tot lucrul pentru Nippur, „legătura dintre cer și pământ”, respectuosul prinț care are grijă de Ekur, capabilul rege, restauratorul Eridului, purificatorul altarului lui Eabzu, cel care a luat cu asalt cele patru colțuri ale lumii, cel care mărește faima Babilonului, cel care bucură inima lui Marduk, stăpânul său, cel care a împlinit misiunea lui Esagil în toate zilele vieții lui, regescul moștenitor pe care Sin l-a creat, dătător de bogății fără număr pentru Ur, umilul prinț, profund în rugăciune, aducătorul prosperității debordante pentru Ekishshirgal; regele înzestrat cu autoritate, supus lui Shamash dar puternic, întemeietorul Sipparului, cel care îmbracă întunecatul lăcaș al lui Aya în verde frunziș, arhitectul casei lui Ebabbar, care este asemenea lăcașului ceresc, eroul care a arătat îndurare față de Larsa, înnoitorul lui Ebabbar pentru Shamash, sprijinitorul său; stăpânul reînvierii Urukului, furnizorul de ape abundente pentru poporul său, cel care înalță culmea Eannei, care adună laolaltă bogate provizii pentru Anum și Ishtar; protectoarea umbră a pământului, cel care adună laolaltă poporul cel risipit al lui Isin, dătătorul abundenței depline al casei lui Egalmah; dragonul între regi, servitorul credincios al lui Ilbaba, ctitorul sigur al locașului lui Kish, cel care împrejmuește Emeteursag-ul cu splendori și înfrumusețează grandioasele veșminte ale lui Ishtar, supraveghetorul casei lui Harsagkalam; plasa care prinde dușmanul a cărui dorință a satisfăcut-o

prietenul său Nergal, dătător de superioritate lui Kuthah, cel care încuviințează toată gloria lui Mishlam; vigurosul bou sălbatic ce însângează pe dușman, iubitul lui Tutu care aduce bucurie pentru Borsippa, prințul respectuos neostenit în grija față de Ezida; un zeu între regi, înzestrat cu cunoaștere și înțelepciune. Cel care mărește turnirul din Dilbat, cel care adună hambarele pline de cereale pentru puternicul Urash, stăpânul, ale cărui podoabe proprii sunt sceptrul și coroana cu care Mama, înțeleapta zeiță, l-a investit pe el, cel care a așezat iconografia lui Kish, bogatul dătător de sfinte sărbători pentru Nintud; milostivul judecător care a împărțit pășune și izvor pentru Lagash și Eridu, care păstrează marile jertfe pentru Eninnu; care își stăpânește cu putere adversarii, favoritul celei mai mari zeițe, care împlinește oracolele lui Hallab, care bucură inima lui Ishtar, prințul curat la inimă, la ale cărui mâini ridicate în rugăciune privește Adad, împăciuitorul inimii eroicului Adad în Bit-karkara, care pune în ordine podoabele lui Eudgalgi; regele dătător de viață lui Adad, protectorul casei lui Emarkh; viteazul rege între regi, războinicul căruia nimeni nu-i poate rezista, el care a dăruit viață lui Mashkan-shabri, cel care dă lui Mishlam să bea din apele abundenței; conducătorul profund înțelept, care poartă povara guvernării, cel care a ajuns la izvorul înțelepciunii, apărătorul de distrugere al poporului din Malgum, care a așezat cu

fermitate temeliile locuințelor lor și îi alimentează cu bunătați, spre bucuria lui Ea și Damgalnunna; cel care face să crească regatul său, care a împărțit jertfe curate pentru totdeauna; primul între regi, cel care supune pe locuitorii orașelor de lângă Eufrat din porunca profetică a lui Dagan creatorul său, care a arătat milă poporului din Mari și Hit; respectuosul prinț care luminează chipul lui Tishpak și asigură sfinte sărbători lui Ninazu; care adună laolaltă pe poporul său în suferință și prin lucrarea sa prietenească stabilește întemeierea sa în mijlocul Babilonului; păstorul poporului ale cărui fapte o mulțumesc pe Ishtar, care o așază pe Ishtar în Eulmash în mijlocul pieței din Agade; care face ca adevărul să iasă la iveală, conducând poporul pe calea cea dreaptă, reșezându-l în bine; înger păzitor pentru Assur, cel care supune rebelii; regele care a făcut să apară calitățile lui Ishtar în Emishmish în Niniveh; respectuosul prinț profund în rugăciune către zeii cei mari; vlăstarul lui Suma-la-el, puternicul moștenitor al lui Sin-uballit, veșnicul moștenitor, puternicul rege, zeul solar al Babilonului, care face lumina să răsară pe pământul Sumerului și al Akkadului, regele care, de asemenea, supune cele 4 colțuri ale lumii, preferatul lui Ishtar sunt eu.

Atunci când Marduk mi-a poruncit să aduc dreptatea oamenilor pe pământ, pentru a le permite să aibă o bună conducere, am făcut

cunoscute adevărul și dreptatea în tot pământul ca oamenii să prospere.

La acea vreme:

1

Dacă un om a acuzat pe altul, împovărându-l cu omucidere, iar apoi nu a dovedit-o, acuzatorul va fi ucis.

2

Dacă un om a acuzat pe cineva de vrăjitorie și apoi nu a dovedit-o, cel acuzat de vrăjitorie va merge la râul sfânt; acesta va păși în apa sfântă și dacă râul sfânt îl copleșește, acuzatorul său va lua și va păstra casa lui; dacă râul sfânt îi dovedește nevinovăția și iese sănătos, cel care l-a acuzat de vrăjitorie va fi ucis; cel care a pășit în râul sfânt va lua și păstra casa acuzatorului său.

3 - 4

Dacă cineva și-a oferit serviciile pentru a depune mărturie într-un proces în care se judecă un delict, iar apoi nu și-a putut dovedi mărturia, dacă acel caz este unul grav, omul va fi ucis.

Dacă și-a oferit serviciile să depună mărturie într-o reclamație cu privire la cereale sau bani, el va rămâne pasibil de pedeapsă în cauza respectivă.

5

Dacă un judecător a condus o cauză judecătorească, a dat o sentință, a cerut să fie executată o tăbliță sigilată, schimbându-și ulterior hotărârea, judecătorul va fi condamnat

pentru a-și fi schimbat sentința și va plăti de 12 ori suma implicată în acea acțiune judecătorească; apoi, va fi mutat de pe locul său din banca judecătorilor în adunare și nu va mai sta la procese împreună cu judecătorii.

6

Dacă un om a furat din proprietatea unui zeu sau a unui palat, acel om va fi ucis, iar cel care a primit bunul furat din mâna lui va fi, de asemenea, condamnat la moarte.

7

Dacă cineva cumpără argint sau aur sau sclavi sau slave sau boi sau oi sau măgari sau orice altceva de la fiul unui om liber sau de la sclavul unui om liber sau le-a primit în custodie pentru a le păstra, fără martori sau contract, omul acela este un hoț; el va fi ucis.

8

Dacă un om a furat un bou, o oaie sau un măgar sau porc sau o barcă și dacă acestea sunt proprietatea unui zeu sau dacă sunt proprietatea unui palat, el va trebui să plătească de 30 de ori prețul lor; dacă acestea sunt proprietatea unui iobag, el va trebui să le restituie înzecit. Dacă hoțul nu are posibilități să plătească, va fi ucis.

9 - 13

Dacă un om, din a cărui proprietate s-a pierdut ceva, surprinde bunul său pierdut în

stăpânirea unui alt om, dacă omul în ale cărui mâini s-a găsit lucrul său declară „mi l-a vândut cineva; l-am cumpărat cu martori” iar proprietarul obiectului pierdut declară „voi aduce martori care îmi recunosc obiectul pierdut de mine”, dacă cumpărătorul arată pe vânzătorul ce i l-a vândut și martorii în fața cărora l-a cumpărat iar proprietarul obiectului pierdut aduce martori care recunosc acest obiect, judecătorii vor examina declarațiile lor precum și pe martorii în fața cărora s-a făcut vânzarea, iar martorii care recunosc obiectul pierdut vor declara ceea ce știu, în fața unui zeu, și vânzătorul este considerat hoț; el va fi ucis. Proprietarul obiectului pierdut își va recupera bunul; cumpărătorul va lua banii pe care i-a plătit din casa vânzătorului.

Dacă cumpărătorul nu identifică pe cel care i l-a vândut și pe martorii în fața cărora a cumpărat, iar proprietarul obiectului pierdut probează cu martori care recunosc obiectul său, cumpărătorul este un hoț; el va fi ucis. Proprietarul obiectului pierdut își va reprimi lucrul său.

Dacă proprietarul bunului pierdut nu poate aduce martori care să-l recunoască, acesta este un criminal întrucât a calomniat; el va fi ucis.

Dacă, între timp, vânzătorul moare, cumpărătorul va lua de cinci ori valoarea pretenției din cauza respectivă, din casa vânzătorului.

Dacă martorii acelui om nu sunt la îndemână, judecătorii îi vor acorda o perioadă de amânare de până la 6 luni, iar dacă nu și-a găsit martorii în 6 luni, acel om este un criminal; el va rămâne pasibil de pedeapsă pentru cauza respectivă.

14

Dacă un om răpește fiul minor al unui om liber, va fi condamnat la moarte.

15

Dacă un om a lăsat un sclav ori o sclavă de la palat sau un sclav sau o sclavă a unui iobag să scape ieșind pe poarta cea mare, va fi condamnat la moarte.

16

Dacă un om a adăpostit în casa sa un sclav ori o sclavă de la palat sau un iobag, iar apoi nu i-a izgonit la aflarea veștii, stăpânul acelei casei va fi dat morții.

17 - 20

Dacă un om a prins un sclav sau o sclavă fugară, în câmp deschis și îi dă sănătoși stăpânului său, stăpânul îi va da doi șekeli de argint.

Dacă sclavul respectiv nu declară numele stăpânului său, el va fi dus la palat; se va stabili realitatea cazului iar sclavul va fi redat stăpânului său.

Dacă omul reține pe acel sclav în casa sa iar apoi îl păstrează pentru sine, acel om va fi condamnat la moarte.

Dacă sclavul scapă din mâinile celui care l-a prins, omul va face un jurământ pe viață în fața unui zeu spre satisfacția proprietarului acelui sclav, iar apoi este liber.

21

Dacă un om a intrat prin spargere într-o casă, va fi condamnat la moarte fiind spânzurat în fața spărturii pe care a făcut-o.

22 - 24

Dacă un om a comis tâlhărie și a fost prins, acel om va fi ucis.

Dacă tâlharul nu este prins, omul care a fost tâlhărit va declara formal, indiferent ce i-a fost luat, în fața unui zeu, iar orașul și primarul, în al cărui teritoriu s-a comis tâlhăria, îi vor înlocui obiectul furat.

Dacă cel pierdut este însuși proprietarul, orașul și primarul vor plăti un maneh de argint familiei sale.

25

Dacă a izbucnit un incendiu în casa unui om iar cel care a mers să-l stingă s-a lăcomit, luând un obiect aparținând proprietarului casei, acel om va fi aruncat în foc.

26

Dacă un curier sau pescar, cărora li s-a dat poruncă să plece într-o misiune din partea regelui, nu s-au dus sau au angajat un înlocuitor trimițându-l în locul lor, curierul sau pescarul vor fi uciși; omul care îi va denunța va lua și va păstra casa aceloră.

27

Dacă ogorul sau plantația unui curier sau a unui pescar, care este luat prizonier din armata regelui, au fost date ulterior altuia care îndeplinește serviciile sale, în cazul în care acela se întoarce ajungând din nou în orașul său, îi vor reda ogorul și plantația și el își va relua slujba.

28 - 29

Dacă un curier sau pescar, luat prizonier din forțele armate ale regelui, are un fiu în stare să îi împlinească slujba, ogorul și plantația îi vor fi date lui și el va prelua serviciul tatălui său.

Dacă fiul acestuia este minor și nu este în stare să împlinească slujba tatălui său, o treime din ogor și plantație vor fi date mamei sale pentru el, iar mama va trebui să-l crească.

30 - 31

Dacă, fie un gonaci ori un pescar, și-a abandonat pământul, plantația și casa sa, din cauza serviciului său și pleacă, și un altul după aceea a ocupat pământul, plantația și casa sa și îi

îndeplinește serviciul său pe 3 ani, dacă el se întoarce și îi va cere pământul, plantația și casa sa, nu-i vor fi date lui; cel care îl ocupă și îi execută serviciul va îndeplini el însuși asta.

Dacă pleacă doar pentru un an și se întoarce, pământul, plantația și casa lui îi vor fi date lui și el însuși va executa serviciul său.

32

Dacă, fie un gonaci ori un pescar, care este ținut captiv într-o misiune a regelui, are avere și un negustor l-a eliberat pe bani și astfel el a putut să se întoarcă în orașul său, dacă nu are avere pentru a fi răscumpărarea sa, în casa sa, el va fi răscumpărat prin bani ai templului orașului său; dacă nu sunt posibilități pentru răscumpărarea lui la templul din orașul său, palatul îl va răscumpăra. Pământul său, plantația sa și casa lui nu vor fi date pentru răscumpărarea sa.

33

Dacă un ofițer care recrutează ori un subofițer strânge dezertori sau a acceptat și trimite un om angajat ca înlocuitor pentru o misiune a regelui, acel ofițer recrutant sau adjutant va fi condamnat la moarte.

34

Dacă un ofițer recrutant sau un subofițer ia orice lucru de la un gonaci, îl asuprește pe gonaci, închiriază serviciile unui gonaci, îl lasă pe gonaci în puterea unui om mare într-un

proces ori îi ia darul pe care regele i l-a dat gonaciului, acel ofițer recrutant sau subofițer va fi dat morții.

35 - 36

Dacă un om cumpără, de la un gonaci, o vită ori o oaie, pe care regele i-a dat-o el pierde banii.

Pământul, plantația și casa unui gonaci, a unui pescar și a unui plătitor de chirie nu sunt de vânzare.

37 - 40

Dacă un om cumpără pământul, plantația ori casa unui gonaci, a unui pescar sau a unui plătitor de rentă, tăblița lui va fi spartă și el își va pierde banii; pământul, plantația ori casa vor reveni proprietarului lor.

Un gonaci, un pescar sau un plătitor de rentă nu va încredința vreo parte a pământului, plantației sau casei sale în scris soției ori fiicei și nu le va da lor pentru titlul său.

El poate să încredințeze, în scris, orice parte din pământ, plantație sau casă, pe care ar putea să o cumpere ori căpăta, soției ori fiicei și ar putea să o dea pentru titlul său.

O preoteasă, un negustor ori un deținător străin de pământ ar putea să-și vândă pământul, plantația ori casa; cumpărătorul va putea executa lucrul ogorului, plantației ori casei pe care o cumpără.

41

Dacă un om primește pământul, plantația ori casa unui gonaci, a unui pescar sau a unui plătitor de rentă în schimb pentru alt pământ și a plătit pentru a echivala schimbul, gonaciul, pescarul ori plătitorul de chirie se va reîntoarce la pământul, plantația ori casa lui și va lua și păstra plata suplimentară care i-a fost dată lui.

42 - 43

Dacă un om a primit un pământ pentru cultivare și apoi el nu a semănat cereale pe ogor, îl vor condamna pe el că nu a făcut toată munca necesară și el va da cereale corespunzător recoltelor obținute de vecinii săi proprietarului pământului.

Dacă nu a cultivat ogorul, ci l-a lăsat nefolosit, el va da cereale conform recoltelor strânse de vecinii săi proprietarului pământului și va ara pământul pe care l-a lăsat nelucrat și îl va grapa și îl va reda proprietarului pământului.

44

Dacă un om a primit un pământ nefolosit pentru 3 ani pentru a-l lucra și el a fost leneș și nu a lucrat pământul, în al patrulea an el va ara pământul, săpa și grăpa și îl va reda proprietarului de pământ; el va plăti 10 „gur” de cereale pentru fiecare „bur” de pământ.

45 - 47

Dacă un om a dat pământul său în chirie unui cultivator și ulterior primește chiria pentru pământul său, și după aceea Adad îl inundă ori un potop (flux) l-a dus departe, pierderea va fi cea a cultivatorului.

Dacă el nu primește chiria pentru pământul său indiferent dacă a dat pământul în schimb pentru o jumătate sau o treime din recoltă, cultivatorul și proprietarul pământului vor împărți cerealele, care vor fi culese de pe ogor în proporția fixată conform înțelegerii.

Dacă cultivatorul stabilește că va cultiva din nou ogorul, deoarece nu și-a acoperit cheltuielile în anul anterior, proprietarul pământului nu-l va refuza; cultivatorul său va cultiva pământul și la recoltare va lua cereale conform contractului său.

48

Dacă un om face o datorie și Adad inundă ogorul său ori fluxul i-a dus departe solul sau altceva, dacă cerealele nu răsar pe pământ din lipsă de apă, în acel an el nu va da nici o cereală creditorului său; el va șterge termenii înscriși pe tăblița sa și nu va plăti dobândă pentru acel an.

49 - 52

Dacă un om a luat bani de la un negustor și i-a dat un pământ pregătit pentru cereale și susan negustorului și a stabilit „lucrează ogorul

și culege-l, ia și păstrează cerealele ori susanul, care ar putea crește"; dacă un cultivator cultivă cereale ori susan pe ogorul acela, la recoltare proprietarul pământului este acela care va lua cerealele sau susanul care ar crește pe ogor și ar da cereale în schimbul banilor pe care i-a primit de la negustor, iar dobânda pe aceștia și cheltuielile cultivatorului către negustor.

Dacă el a lăsat un pământ cultivat cu cereale sau susan, proprietarul pământului este cel care va lua cerealele ori susanul care ar putea răsări pe ogor și va plăti banii și dobânda pe acestea negustorului.

Dacă el nu are banii să-i restituie, el va da cereale ori susan negustorului, până la valoarea banilor pe care i-a primit de la negustor și dobânda pe aceștia la o rată în raport cu ordonanțele regelui.

Dacă cultivatorul nu cultivă cereale sau susan pe ogor, el nu va modifica contractul.

53 - 54

Dacă un om a fost leneș în menținerea hotarului pământului său și nu a păstrat hotarul și apoi s-a produs o spărtură în hotarul său, și astfel el a lăsat apele să ducă pământul, omul în a cărui hotar s-a produs spărtura va înlocui cerealele, pe care el le-a lăsat să se piardă.

Dacă el nu este în stare să înlocuiască cerealele și bunurile sale vor fi vândute și deținătorii de terenuri cu apă, cărora apele le-a

dus departe susanul, vor împărți suma astfel obținută.

55 - 56

Dacă un om a deschis șanțul său de irigație, a fost neatent și astfel a lăsat apele să poarte departe mîlul pe ogorul vecinului său, el va plăti cerealele corespunzător cu valoarea recoltei pe care vecinul său a adunat-o.

Dacă omul a eliberat apele și astfel a lăsat să ducă lucrările de pe ogorul vecinului său el va plăti 10 „gur” de cereale pentru fiecare „bur” de pământ.

57 - 58

Dacă un păstor nu a făcut o înțelegere cu proprietarul pământului să-i lase oile să pască iarba, împușcă și lasă oile să pască pășunea fără consimțământul proprietarului pământului, stăpânul pământului va secera pământul său; păstorul care și-a lăsat oile să pască pe pășune fără consimțământul proprietarului va da pe deasupra și mai ales 20 „gur” de cereale pentru fiecare „bur” de pământ proprietarului de pământ.

Dacă, atunci când oile se întorc de la adăpat, funia care închide țarcul este scoasă prin poarta mare, păstorul și-a pus oile pe pământ și astfel a lăsat oile să pască pășunea, păstorul va fi pus să păzească pământul pe care a lăsat oile să se hrănească și la recoltare el va plăti 60 „gur” de

cereale pentru fiecare „bur” de pământ proprietarului pământului.

59

Dacă un om a tăiat un copac de pe plantația unui alt om, fără încuviințarea proprietarului plantației, el va plăti 1/2 manch de arginți.

60 - 63

Dacă un om a lăsat pământul său unui grădinar să pregătească o plantație și grădinarul a pregătit plantația, el va sădi copaci pe plantație timp de 4 ani; în al cincilea an, proprietarul plantației și grădinarul vor împărți profiturile în proporții; proprietarul plantației va alege și va lua cota sa.

Dacă grădinarul nu a pregătit tot pământul și a lăsat o parte pustie, ei vor socoti partea nelucrată în cota sa.

Dacă el nu a pregătit terenul, care i-a fost dat ca și plantație, dacă este un teren arabil, grădinarul va plăti chirie pentru pământ pentru anii care a fost lăsat nelucrat conform cu valoarea recoltei adunată de vecinii săi și el va presta munca necesară pe teren și-l va reda stăpânului pământului.

Dacă pământul este un pământ nelucrat, el va presta munca necesară pe teren, va reda proprietarului pământul și va plăti 10 „gur” de cereale pentru fiecare „bur” de pământ pentru un an de zile.

64 - 65

Dacă un om a lăsat plantația unui grădinar pentru ca să o fertilizeze, grădinarul , atât timp cât va ocupa plantația, el va da două treimi din ce produce pe plantație proprietarului plantației, el însuși va lua o treime.

Dacă grădinarul nu a fertilizat plantația și astfel a diminuat producția, grădinarul va plăti chirie pentru plantație proprietarului până la valoarea recoltelor culese de vecinii săi și va înapoia plantația proprietarului.

A

Dacă un om a luat bani de la un negustor și negustorul său i-a cerut plata acestora și el nu are nimic altceva ce să-i dea, dacă el îi dă plantația după fertilizare negustorului și îi declară: „la și ține astfel încât multe curmale pot fi culese de pe proprietate pentru bani”, acel negustor nu va fi de acord; este proprietarul plantației cel care va lua curmalele care s-ar putea culege de pe plantație și îi va plăti negustorului banii și dobânda pentru aceștia conform tăbliței sale, și proprietarul plantației este cel care va lua surplusul de curmale care ar putea fi culese de pe plantație.

B*

Dacă un om dorește să-și construiască o casă și vecinul său (...)

*) lipsesc părți din text (în mai multe cazuri, n.tr.)

C

(...) el nu-i va acorda prețul său.

Dacă el insistă în a da cereale, bani sau alte bunuri pentru proprietatea unei case, o datorie fiind o parte din casa vecinului pe care o va cumpăra el; el va pierde indiferent ce-a dat; casa va reveni proprietarului ei. Dacă acea casă nu are datorii, el poate să o cumpere; el poate să dea cereale, argint ori bunuri pentru casă.

D

Dacă un om construiește pe pământul pustiu al vecinului său fără consimțământul vecinului său, el pierde casa pe care a construit-o; pământul nelucrat va reveni proprietarului său (...)

E

Dacă un om lasă o casă unui om pentru un an și omul ocupând-o și-a plătit chiria în întregime pe un an, în bani, proprietarului, dacă proprietarul a cerut apoi chiriașului să plece înainte de expirarea termenului său, pentru că i-a cerut chiriașului să plece din casa sa înainte de expirarea termenului, el pierde banii pe care locatarul i-a plătit lui.

F

(...) șekel (...)

G

(...) stăpânul casei va repara casa ruinată. Dacă vreun bun este pierdut stăpânul casei va înlocui pentru locatar orice lucru aparținător, care a fost pierdut. Dacă (...)

H

Dacă un om, la care casa vecinului a ajuns o ruină ori a cărui pământ vecinul l-a lăsat pustiu, i-a spus proprietarului ruinei: „repară casa ta ruinată; oamenii se vor cățăra peste casa ta ruinată la mine” sau dacă el a spus proprietarului pământului nelucrat: „curăță pământul tău pustiu; oamenii vor sparge casa mea dinspre pământul părăsit”; dacă el a făcut o declarație formală și a prevăzut că proprietatea lui s-a pierdut prin cățărarea dinspre casa ruinată sau că proprietatea lui a fost furată prin acea spărtură (...)

J

(...) pământul (...) casa (...) banii (...)

K

(...) îi vor fi predate lui (...)

L - M

Dacă un negustor a dat în împrumut cereale, el poate lua 100 „sila” de cereale drept dobândă pe un „gur”, dacă a dat în împrumut argint, el poate lua $1/6$ șekel, 6 boabe de 0,065 gr. drept dobândă pentru un șekel de argint.

Dacă un om care a ridicat un împrumut nu are argint să-l dea înapoi, dar are cereale pentru dobânda la rată conform ordonanțelor regelui; însă dacă negustorul a crescut dobânda cam cu 100 „sila” de cereale pe un „gur” ori peste $1/6$ șekel, 6 boabe pe un șekel de argint și l-a luat, el pierde tot ce a dat în împrumut.

N - Q

Dacă un negustor a dat în împrumut cereale ori argint și apoi a luat dobândă pentru tot atât de multe cereale sau argint cât a împrumutat, cerealele sau argintul nu vor (...)

Dacă un negustor a dat cereale și argint în împrumut și n-a luat capitalul, dar ia dobândă pentru tot atât de multe cereale ori argint cât a împrumutat, chiar dacă ulterior el nu a produs atât de multe cereale sau argint cât a primit spre a fi scăzute și nu a scris o tăbliță suplimentară sau a adăugat apoi creșterile la suma principală, acel negustor trebuie să dubleze atâtea cereale și argint câte a luat și să le restituie.

Dacă un negustor a dat cu împrumut cereale sau argint și atunci când le-a împrumutat a dat argintul cu greutatea mai ușoară ori cerealele cu măsura mai ușoară, iar atunci când le-a primit, a primit argintul cu greutatea mai mare sau grâul cu măsura mai mare, acel negustor pierde ceea ce a primit.

Dacă un negustor a dat cu împrumut cereale sau argint fără martori sau contract, el pierde orice ar fi dat.

R

Dacă un om a primit cereale sau argint de la un negustor și nu are cereale sau argint să le restituie, dar are bunuri, el poate da orice ar fi în posesia sa negustorului în fața martorilor atunci când poate să aducă; negustorul nu va refuza, ci va accepta.

S

(...) el a venit (...) ca și (...)

T

(...) el va fi dat morții.

U

Dacă un om a dat argint unui alt om pentru un parteneriat, ei vor împărți proporțional profitul sau pierderea, înaintea unui zeu.

V& 100 - 103

Dacă un negustor a dat argint unui agent pentru a face comerț și l-a trimis în călătorie, iar apoi agentul a cheltuit banii pe care el (negustorul) i-a încredințat lui pentru călătorie, dacă el percepe un profit acolo unde a plecat, el va trebui să înregistreze atâta profit pe bani cât a primit și ei vor trece în socoteală zilele de călătorie și acesta va plăti negustorului său.

Dacă el nu percepe profit acolo unde a plecat, atunci agentul va trebui să dubleze argintul pe care l-a luat și să-l restituie negustorului.

Dacă negustorul dă bani agentului pentru avantaj reciproc, iar acesta are o pierdere acolo unde s-a dus, el va restitui întreaga sumă de bani negustorului.

Dacă un dușman îl face să se debaraseze de orice ar transporta în timp ce se află în călătorie, agentul poate depune un jurământ pe viață, în fața unui zeu, el va fi liber să plece.

104 - 105

Dacă un negustor a dat grâu sau lână ori ulei sau orice alte bunuri unui agent spre a fi vândute cu amănuntul, agentul va înregistra banii primiți pentru ele și îi va preda negustorului; agentul va lua o tăbliță sigilată pentru banii pe care îi va da negustorului.

Dacă agentul este neglijent și nu ia o tăbliță sigilată pentru banii pe care i-a dat negustorului, banii neînregistrați pe o tăbliță sigilată nu vor fi puși la socoteală.

106 - 107

Dacă un agent a luat bani de la un negustor și contestă primirea lor în fața negustorului, negustorul îl va condamna pe agent în fața unui zeu și al martorilor că a luat banii și agentul va da comerciantului de trei ori cât a luat.

Dacă comerciantul a dat credit unui agent și agentul îi dă tot ce i-a dat negustorul și negustorul contestă primirea a orice i-a dat agentul, acel agent va condamna pe comerciant în fața unui zeu și a martorilor iar negustorul, pentru că a contestat primirea acestora față de agentul său, va da de șase ori agentului orice a luat.

108

Dacă o berăreasă nu acceptă cereale drept plată pentru băutură, ci acceptă argint cu măsura grea sau dacă reduce valoarea berii date față de valoarea cerealelor primite, femeia va fi condamnată și aruncată în apă.

109

Dacă criminalii se adună laolaltă în casa unei berărese și ea nu-i prinde pe criminali și nu-i duce cu forța la palat, acea berăreasă va fi omorâtă.

110

Dacă o preoteasă sau o înaltă preoteasă, care nu locuiește într-o mănăstire, deschide o berărie sau intră într-o berărie ca să bea, acea femeie va fi arsă.

111

Dacă o berăreasă a dat pe credit 60 „sila” de băutură inferioară la recoltă ea va lua 50 „sila” de cereale.

112

Dacă un om este angajat într-o călătorie comercială și a dat argint sau aur sau pietre prețioase ori alte bunuri din stăpânirea sa unui alt om și le-a încredințat lui pentru a fi transportate la destinație, dacă acel om nu a trimis ceea ce i-a fost încredințat lui, acolo unde trebuiau transportate, ci le ia și le păstrează, proprietarul mărfurilor încredințate îl va condamna pe acel om că nu a trimis ceea ce i-a fost încredințat, și acel om va da de 5 ori tot ceea ce i-a fost încredințat proprietarului mărfurilor.

113 - 116

Dacă un om are pretenții la cereale sau argint față de un alt om, și apoi ia cereale fără știința proprietarului cerealelor dintr-o ladă sau dintr-un depozit, omul acela va fi condamnat că a luat cerealele fără știrea proprietarului cerealelor din ladă sau dintr-o arie, și el va da atâtea cereale câte a luat și pierde tot ce a dat cu împrumutul.

Dacă un om nu are pretenție față de un alt om la cereale și argint și ia o persoană drept gaj, pentru fiecare gaj el va plăti o treime de „maneh” de argint.

Dacă un om are pretenție la cereale sau argint de la un alt om și a luat o persoană de la el drept gaj, și respectiva persoană moare de o moarte naturală în casa celui care a luat-o drept gaj, cazul

acela nu reprezintă cauză pentru o acțiune judecătorească.

Dacă o persoană sechestrată moare în casa celui care l-a luat drept gaj, în urma unor lovituri sau pentru că a fost maltratat, proprietarul persoanei sechestrate îl va condamna pe negustor, iar dacă persoana sechestrată este fiul unui om liber, fiul lui va fi dat morții sau, dacă este sclavul unui om liber, el va plăti o treime de măsură de argint și pierde tot ce a dat cu împrumut.

117 - 119

Dacă un om a ajuns pasibil de a fi arestat din cauza unui contract și și-a vândut soția, fiul ori fiica ori le-a dat în robie, pe 3 ani, ei vor lucra în casa celui care i-a cumpărat sau luat în robie; în al patrulea an li se va garanta eliberarea.

Dacă acesta dă un sclav sau o sclavă în robie, negustorul va lăsa să treacă perioada de răscumpărare și-l va vinde: el sau ea nu vor fi revendicați.

Dacă un om a devenit pasibil de arest din cauza unei convenții și își vinde sclava care i-a născut fii, proprietarul slavei va plăti banii pe care negustorul i-a dat pentru ea și își va răscumpăra sclava.

120

Dacă un om și-a depozitat cerealele pentru a fi stocate într-o ladă în casa unui alt om și în

hambar se produce o pierdere, fie că proprietarul casei a deschis lada și a luat cerealele ori fie că el neagă deplin depozitarea cerealelor care au fost lăsate în casa lui, proprietarul cerealelor va declara în mod formal în fața unui zeu posesia cerealelor și proprietarul casei trebuie să dubleze cantitatea de cereale care au dispărut și să le dea proprietarului cerealelor.

121

Dacă un om și-a depozitat cerealele în casa unui alt om, el va plăti anual 5 „sila” de cereale pentru fiecare „gur” de cereale pentru închirierea lăzii.

122 - 123

Dacă un om dorește să dea argint sau aur sau orice altceva unui alt om spre păstrare în custodie, el va arăta martorilor tot ceea ce dă, va încheia un contract și astfel le va da spre păstrare.

Dacă el le-a dat spre păstrare în custodie fără martori la un contract și aceia cu care le-a dat neagă, cazul acela nu reprezintă cauză pentru acțiune.

124 - 126

Dacă un om a dat spre păstrare unui alt om argint sau aur sau orice altceva, în fața martorilor iar acesta nu recunoaște, el va fi condamnat și va trebui să dubleze ceea ce a negat și să-i dea lui.

Dacă omul a dat spre păstrare ceva ce îi aparține și ceva ce îi aparține lui împreună cu ceva ce îi aparține proprietarului casei au fost apoi pierdute, de unde el le-a dat, fie prin spargere sau cățărare în casă, stăpânul casei care a fost neglijent și a pierdut orice i-a fost dat lui spre păstrare, va repara și restitui proprietarului; stăpânul casei va continua să caute tot ceea ce îi aparține și i-a fost pierdut și el le va lua de la cel care le-a furat.

Dacă nici unul din lucrurile care îi aparțin nu s-au pierdut, dar omul declară: „Ceva din ceea ce îmi aparține s-a pierdut” și acuză pe stăpânul domeniului, acesta va declara formal, în fața unui zeu, că nimic din ceea ce îi aparține nu s-a pierdut, și acela va trebui să dubleze orice a reclamat și să le dea stăpânului domeniului.

127

Dacă un om a făcut să fie arătată cu degetul o înaltă preoteasă sau o femeie căsătorită și apoi nu a dovedit ceea ce a spus, el va fi biciuit în fața judecătorilor și va fi ras pe jumătate din cap.

128

Dacă un om a luat o femeie de soție și nu a făcut un contract, acea femeie nu-i este nevastă.

129

Dacă o femeie căsătorită este prinsă stând culcată cu un alt bărbat, ei vor fi legați și aruncați în apă; dacă soțul ei dorește să o lase pe

soția sa în viață, atunci regele va lăsa pe sluga sa în viață.

130

Dacă un bărbat a oprit țipetele unei femei căsătorite, care n-a cunoscut bărbat, ci locuiește în casa tatălui ei, și s-a culcat apoi pe sânul ei și a fost prins, acel om va fi condamnat la moarte; femeia aceea va pleca liberă.

131 - 132

Dacă soțul unei femei măritate a acuzat-o, dar ea nu a fost prinsă stând culcată cu un alt bărbat, ea va face un jurământ pe viață, în fața unui zeu, și se va întoarce la casa ei.

Dacă o femeie măritată a fost arătată cu degetul din cauza unui alt bărbat, dar ea nu este prinsă stând culcată cu acela, ea va intra în râul sfânt pentru soțul ei.

133 - 135

Dacă un bărbat pleacă de acasă și în casă există strictul necesar, soția lui atâta timp cât soțul ei este absent, se va păstra curată; ea nu va intra în casa unui alt bărbat.

Dacă acea femeie nu și-a păstrat castitatea și intră în casa unui alt bărbat, ea va fi condamnată și aruncată în apă.

Dacă un bărbat a plecat de acasă și în casă nu există strictul necesar, soția lui poate să intre în casa unui alt bărbat; acea femeie nu va primi nici o pedeapsă.

Dacă bărbatul pleacă de acasă și în casă nu există strictul necesar pentru întreținere, și înainte ca el să se întoarcă soția lui intră în casa unui alt bărbat iar apoi îi naște fii, dacă soțul ei se întoarce ulterior și ajunge în orașul său, acea femeie se va întoarce la soțul ei; iar fiii își vor urma tații respectivi.

136

Dacă un bărbat și-a abandonat orașul și hoinărește, iar după plecarea lui, nevasta sa intră în casa unui alt bărbat, dacă acel om se întoarce și își găsește nevasta, deoarece și-a urât orașul și a fugit din el, soția fugarului nu se va întoarce la soțul ei.

137

Dacă un bărbat este hotărât să divorțeze de o soră laică care i-a născut fii sau de o preoteasă care i-a dat fii, i se va da zestrea și i se va dăruia jumătate de parte de teren semănat sau de bunuri, iar ea va trebui să-și crească fiii; iar după ce și-a crescut fiii i se va da o parte ca și aceea a unuia dintre moștenitori din tot ceea ce i s-a dat pentru fiii ei, și se poate căsători cu un soț pe placul inimii.

138 - 140

Dacă un bărbat vrea să divorțeze de prima soție care nu i-a născut băieți, el îi va da bani în valoarea darului ei de nuntă și îi va recunoaște

zestrea pe care a adus-o din casa tatălui ei și astfel va divorța de ea.

Dacă nu există darul de nuntă al miresei, el îi va da un „maneh” de argint ca bani de divorț.

Dacă el este iobag, îi va da o treime de „maneh” de argint.

141

Dacă o femeie căsătorită care locuiește în casa unui bărbat, este hotărâtă să plece și persistă să se comporte prosteste, pierzându-și casa și umilindu-și soțul, ea va fi condamnată, și dacă soțul ei declară apoi că vrea să divorțeze, el poate divorța de ea; nu i se va da nimic ca bani de divorț la plecare. Dacă soțul ei declară că nu vrea să divorțeze, acesta se poate căsători cu altă femeie; femeia aceea va locui ca și sclavă în casa soțului ei.

142 - 143

Dacă o femeie își urăște bărbatul și declară: „Nu vei avea parte de mine”, faptele cazului ei vor fi stabilite în zona ei și dacă s-a păstrat neprihănită și nu are păcate, în timp ce soțul ei îi umblă aiurea și astfel umilind-o foarte tare, acea femeie nu va fi pedepsită; ea își poate lua zestrea și să meargă la casa tatălui ei.

Dacă nu s-a păstrat neprihănită, ci s-a dat să umble aiurea, își va pierde casa și astfel își va umili soțul, acea femeie va fi aruncată în apă.

144 - 145

Dacă un om s-a căsătorit cu o preoteasă și
acea preoteasă i-a dat o sclavă bărbatului ei, și
apoi a adus fii pe lume, dacă acel om se
hotărăște să se căsătorească cu o soră mireană,
acelui om nu i se va permite să facă lucrul
acesta; el nu se va căsători cu o soră mireană.

Dacă un bărbat s-a căsătorit cu o preoteasă și
aceasta nu i-a dăruit fii, și astfel el se hotărăște să
se căsătorească cu o soră mireană, acel bărbat se
poate căsători cu o soră mireană, și să o ia la casa
lui; acea soră mireană nu se va face egală cu
preoteasa.

146 - 147

Dacă un bărbat s-a căsătorit cu o preoteasă și
ea i-a adus o sclavă soțului ei și aceasta naște fii,
dacă apoi această sclavă umblă să se facă egală cu
stăpâna ei, deoarece i-a născut fii stăpânei sale, ea
nu va fi vândută; stăpâna poate să pună semnul de
sclav pe ea și poate să o considere alături de
celelalte slave.

Dacă nu i-a născut fii, stăpâna ei poate să o
vândă.

148 - 149

Dacă un bărbat se căsătorește cu o soție și
malaria o atacă, și el hotărăște să se căsătorească
cu altă femeie, el se poate căsători cu ea. El nu
va divorța de soția care a fost atacată de malarie;
aceasta va locui în casa pe care el a construit-o,

și el va continua să o țină pe ea atâta timp cât ea trăiește.

Dacă acea femeie nu este de acord să locuiască în casa soțului ei, el îi va restitui zestrea pe care ea a adus-o din casa tatălui ei și astfel ea va fi liberă să plece.

150

Dacă un bărbat a acordat un pământ, o plantație, o casă ori averea pe soție și a făcut o tăbliță sigilată pentru ea, după moartea soțului ei fiii ei nu vor avea pretenții împotriva ei; mama va încredința averea ei fiului pe care îl iubește. Ea nu o va da altei persoane.

151 - 152

Dacă o femeie care locuiește în casa unui bărbat ca și soție îl determină pe soțul ei să facă un contract garantând că nici un creditor al soțului ei nu o va folosi și face să fie executată o tăbliță în acel scop, apoi, dacă bărbatul a făcut o datorie înainte de căsătoria cu acea femeie, creditorul său cu siguranță nu o va folosi pe soția sa. Ori, dacă acea femeie face o datorie înainte de a intra în casa bărbatului, creditorul ei nu se va folosi de soțul ei.

Dacă datoria a fost făcută de ei după ce acea femeie a intrat în casa bărbatului amândoi vor trebui să-i dea satisfacție creditorului.

153

Dacă o femeie a cauzat moartea soțului ei pentru un alt om, acea femeie va fi trasă în țeapă.

154

Dacă un bărbat trăiește în incest cu fiica lui, omul acela va fi alungat din oraș.

155 - 156

Dacă un bărbat a ales o mireasă pentru fiul său și fiul său a cunoscut-o trupește și dacă, după aceea, el însuși se culcă pe sânul ei și este prins, acel om va fi legat și aruncat în apă.

Dacă bărbatul a ales o mireasă pentru fiul său și fiul său nu a cunoscut-o trupește, și el însuși se culcă pe sânul ei, el va plăti acesteia 1/2 „maneh” de argint și îi va restitui în bune condiții tot ce ea a adus de la casa tatălui ei și se poate căsători cu un bărbat după pofta inimii.

157

Dacă un bărbat după moartea tatălui său se culcă cu mama sa, amândoi vor fi arși.

158

Dacă un bărbat după moartea tatălui său este prins cu nevasta șefului său, care este mamă a unor fii, acel om va fi expulzat din domeniul tatălui său.

159 - 161

Dacă un bărbat care a adus un cadou în casa socrului său, dând un dar de nuntă, a umblat apoi după o altă femeie și îi spune socrului: „Nu-ți voi lua fiica de nevastă”, tatăl fetei va lua și păstra tot ce i-a fost adus.

Dacă un bărbat a adus un dar în casa socrului său sau a dat un dar de nuntă, iar tatăl fetei declară: „Nu-ți voi da fiica de soție”, acesta trebuie să dubleze tot ce i-a fost adus și să le restituie.

Dacă un bărbat a adus un dar în casa socrului său și a dat un dar de nuntă, și apoi prietenul său l-a ponegrit, dacă socrul declară viitorului soț despre soția sa : „Nu te vei căsători cu fiica mea”, el trebuie să dubleze și să restituie tot ce i-a fost adus; iar prietenul lui nu se va căsători cu soția lui.

162

Dacă un bărbat și-a luat nevastă și aceasta i-a născut fii, iar apoi acea femeie a murit, tatăl ei nu va avea pretenții la zestre, de la el, zestrea aparținând fiilor ei.

163 - 164

Dacă un bărbat s-a căsătorit cu o femeie și aceasta nu i-a dăruit fii, iar acea femeie a murit apoi, dacă socrul îi dă înapoi darul de nuntă, pe care acel bărbat l-a adus în casa socrului său,

soțul nu va avea pretenție la zestrea acelei femei; zestrea ei aparține casei tatălui său.

Dacă socrul lui nu-i restituie darul de nuntă, el îi va scădea din zestrea ei întreaga sumă a darului ei de nuntă și va da înapoi ceea ce a rămas din zestrea ei casei tatălui său.

165

Dacă un bărbat a acordat pământ, plantație ori o casă moștenitorului său, care este favoritul său și a întocmit o tăbliță sigilată pentru el, după ce tatăl moare, când frații împart averea, el va lua darul pe care i l-a dat tatăl său și, separat de acesta, ei vor lua porții egale din proprietatea averii părintești.

166

Dacă un om a luat soții pentru fiii pe care i-a avut, dar nu a luat o soție pentru fiul său cel tânăr, după ce tatăl moare, atunci când frații împart averea, ei vor pune de-o parte ceva pentru un dar de nuntă din proprietatea averii părintești, pentru fratele lor cel tânăr, care nu a avut soție, peste și alături de partea sa, și îi vor da posibilitatea astfel să își ia o soție.

167

Dacă un bărbat și-a luat o femeie și ea i-a născut fii, iar acea femeie moare, dacă după moartea ei el se căsătorește cu o altă femeie iar aceasta îi naște fii, după ce tatăl moare, fiii nu vor face o deosebire după mame; ei vor lua

zestrea mamelor și vor împărți averea paternă proporțional cu numărul lor.

168 - 169

Dacă un om se hotărăște să-și dezmoștenească fiul și declară în fața judecătorilor: „Îmi voi dezmoșteni fiul” judecătorii vor stabili faptele cazului său și dacă el nu a meritat greaua pedeapsă a dezmoștenirii, tatăl nu-și poate dezmoșteni fiul.

Dacă el merită aspra pedeapsă a dezmoștenirii, la dispoziția tatălui, el va fi iertat prima oară; dacă merită aceeași grea pedeapsă pentru a doua oară, tatăl își poate dezmoșteni fiul.

170 - 174

Dacă prima soție a unui bărbat i-a născut fii, și sclava i-a născut fiii lui, iar tatăl în timpul vieții declară fiilor pe care i-a născut sclava: „Sunteți fiii mei”, îi va pune alături de fiii primei soții. După ce tatăl moare, fiii primei soții și fiii sclavei vor lua părți egale din proprietatea averii paterne; un moștenitor, fiind fiul primei soții, va alege și lua prima parte la împărțire.

Sau dacă tatăl în timpul vieții nu declară fiilor pe care i-a născut sclava: „Sunteți fiii mei”, după ce tatăl moare, fiii sclavei nu vor lua parte din proprietatea averii paterne împreună cu fiii primei soții; eliberarea sclavei și a fiilor ei va fi garantată, iar fiii primei soții nu vor avea pretenții ca fiii sclavei să le fie sclavi. Prima soție își va lua zestrea și așezământul pe care i l-a

făcut soțul și i l-a atribuit în scris, printr-o tăbliță, și poate locui în locuința soțului ei; atât cât trăiește, ea va avea uzufructul proprietății acesteia. Ea nu o va putea vinde, averea ei aparține fiilor.

Dacă soțul nu i-a făcut un așezământ, zestrea ei va fi îmbunătățită și ea va lua o parte, ca și a unuia dintre moștenitori, din proprietatea casei soțului ei. Dacă fiii persistă să o persecute, să o facă să plece din casă, judecătorul va stabili faptele cazului ei și va aplica o pedeapsă fiilor; acea femeie nu va pleca din casa soțului ei. Dacă femeia aceea se hotărăște să plece, ea va preda așezământul pe care i l-a dat soțul ei, fiilor ei; ea își va lua zestrea pe care a adus-o din casa tatălui ei și un bărbat după placul inimii se poate căsători cu ea.

Dacă acea femeie naște fii următorului soț, în casa în care a intrat, după ce femeia moare, fiii primului și celui de-al doilea soț vor împărți zestrea ei.

Dacă ea nu naște fii celui de al doilea soț, atunci fiii primului soț vor lua zestrea ei.

175 - 176

Fie că un sclav de la palat sau un sclav a unui iobag s-a căsătorit cu o femeie, iar ea naște fii, proprietarul sclavului nu va avea pretenții de la fiii acelei femei, pentru robie. Sau dacă sclavul de la palat ori sclavul iobagului și-au luat femeie, și când s-a căsătorit cu ea, ea a intrat

în casa sclavului de la palat sau a sclavului iobagului, aducând zestrea din casa tatălui ei, și dacă, de când au trăit împreună și-au făcut un cămin și au dobândit bunuri, iar după aceea, fie că sclavul de la palat sau sclavul iobagului moare, femeia își va lua zestrea și se va împărți în două tot ceea ce soțul împreună cu ea au dobândit după viața petrecută împreună, și proprietarul sclavului va lua jumătate, iar femeia va lua jumătate pentru fiii ei.

Dacă femeia nu are zestre, tot ceea ce soțul ei și ea au dobândit de când trăiesc împreună se va împărți în două părți și proprietarul sclavului va lua jumătate, iar femeia va lua jumătate pentru fiii săi.

177

Dacă o văduvă a cărei copii sunt mici se hotărăște să intre în casa unui alt bărbat, ea nu va intra fără știrea judecătorilor. Când ea va intra în casa celui alt bărbat, judecătorii vor stabili care este averea casei primului ei soț și vor încredința casa primului soț în grija celui de-al doilea soț și a acelei femei și îi vor determina să întocmească o tăbliță; ei vor păstra casa și vor crește copiii împreună. Nu vor vinde nici o ustensilă; cel care cumpără orice ustensilă a fiilor văduvei va pierde banii săi, iar lucrul îi va reveni proprietarilor săi.

178 - 179

Dacă tatăl unei înalte preotese, preotese sau a unui hermafrodit i-a dat zestre și a scris o tăbliță pentru ea, dar nu i-a garantat autoritatea în acea tăbliță pe care i-a scris-o pentru a-i da dreptul să dea averea cui dorește și nu i-a cedat-o cu toată libertatea de acțiune; apoi după ce tatăl moare, frații ei îi vor lua pământul și plantația și îi vor da ei hrana, ulei și haine potrivit capacității părții convenite și o vor mulțumi. Dacă frații ei nu îi vor da hrană, ulei și îmbrăcăminte potrivit capacității convenite, și nu o vor mulțumi, ea poate da pământul ei și plantația în grija oricărui cultivator care o va mulțumi, iar cultivatorul va trebui să o întrețină pe ea; ea se va bucura de pământ și de plantație și de orice i-ar fi dat tatăl ei, atât cât va trăi. Ea nu le va vinde și nu le va folosi pentru a aplană pretențiile vreunei persoane. Averea ei aparține fraților ei.

Dacă tatăl unei înalte preotese, preotese sau hermafrodit, i-a acordat zestrea ei în scris pe o tăbliță sigilată și i-a garantat autoritate pe tăblița pe care a scris-o pentru ea, pentru a-i încredința averea la cine vrea, acordându-i deplină libertate, după ce tatăl moare, ea poate să încredințeze averea cui dorește; frații ei nu vor avea pretenții de la ea pentru aceasta.

180

Dacă un tată nu a acordat zestre fiicei sale care este preoteasă într-o mănăstire sau unui

epicen, după ce tatăl moare, ea va lua la împărțire o parte la fel cu aceea a unui moștenitor, din proprietatea domeniului patern și va avea uzufructul acesteia toată viața ei. Averea ei aparține fraților ei.

181

Dacă un tată a oferit-o pe fiica sa ca preoteasă, slujitoare la templu sau călugăriță unui zeu, dar nu i-a dat dotă, după ce tatăl moare, ea va lua, la împărțirea averii paterne, o treime din moștenirea ei din averea paternă și va avea uzufructul acesteia cât va trăi. Iar averea ei aparține fraților ei.

182

Dacă un tată a dat zestre fiicei sale, care este o preoteasă de-a lui Marduk în Babilon și nu a scris o tăbliță sigilată pentru ea, după ce tatăl moare, ea va lua din averea paternă un sfert din moștenirea ei, la împărțirea cu frații săi, dar ea nu va face nici un serviciu pentru aceasta; preoteasa lui Marduk va încredința averea ei cui va vrea.

183 - 184

Dacă un tată a dat zestre fiicei sale, care este soră mireană, i-a dat-o unui bărbat și a scris o tăbliță sigilată pentru ea, după ce tatăl moare, ea nu va lua nimic din proprietatea averii paterne la împărțire.

Dacă omul nu i-a dat zestre fiicei sale, care este soră mireană și nu a dat-o unui bărbat, după ce tatăl moare frații ei îi vor da zestre în concordanță cu mărimea averii paterne și o vor da unui soț.

185 - 186

Dacă un om a adoptat un copil ca să-i poarte numele și îl crește, copilul adoptat nu va putea fi revendicat.

Dacă un om a adoptat copilul și când l-a luat acesta a continuat să-și caute tatăl și mama, acel copil adoptat se va întoarce la casa tatălui său.

187

Fiul adoptat al unui șambelan precum și fiul adoptiv al unui epicen nu vor fi revendicați.

188 - 189

Dacă un meseriaș a luat un fiu ca să-l învețe meserie și îl învață meșteșugul său acesta nu va fi revendicat.

Dacă nu-l învață meșteșugul său, copilul adoptat se poate întoarce la casa tatălui său.

190 - 191

Dacă pentru un om copilul pe care l-a luat în adopțiune și l-a crescut împreună cu ceilalți fii ai săi, nu are importanță, acel copil adoptat se va întoarce la casa tatălui său.

Dacă omul care a luat copilul adoptat la el, și l-a crescut, i-a construit o casă, iar după aceea are fii și se hotărăște să-l alunge pe copilul adoptat, acel fiu nu va pleca sărac; atunci când pleacă, tatăl care l-a crescut îi va da o treime de moștenire din proprietatea lui; dar el nu-i va da nici o parte de teren plantat sau casă.

192 - 193

Dacă fiul adoptiv al unui șambelan sau fiul adoptat al unui epicen zice tatălui sau mamei care l-au crescut: „Tu nu ești tatăl meu sau tu nu ești mama mea”, îi vor tăia limba.

Dacă fiul adoptiv al unui șambelan ori fiul adoptiv al unui epicen a descoperit casa tatălui său adevărat și, urându-și tatăl sau mama care l-a crescut, se duce la casa tatălui adevărat, îi vor scoate ochiul.

194

Dacă un om și-a dat copilul unei doici să fie alăptat și acel copil a murit apoi, în grija doicii, dacă acea doică pune apoi la sânul ei un alt copil fără știrea tatălui și a mamei sale, ea va fi condamnată, și pentru că ea a pus un alt copil la sânul ei fără știrea tatălui sau a mamei sale, i se vor tăia sânii.

195

Dacă un fiu își lovește tatăl i se va tăia mâna.

196 - 205

Dacă un om îi scoate ochiul unui om liber, i se va scoate și lui ochiul.

Dacă el rupe oasele unui om liber, i se vor rupe și lui oasele.

Dacă acesta scoate ochiul unui iobag sau rupe oasele unui iobag; el va plăti un maneh de argint.

Dacă scoate ochiul sclavului unui om liber sau rupe oasele sclavului omului liber el va plăti jumătate din prețul său.

Dacă un om scoate dintele unui om liber, de același rang cu el, i se va scoate și lui dintele.

Dacă scoate dintele unui iobag, el va plăti o treime de maneh de argint.

Dacă un om lovește obrazul unui om liber, care îi este superior în rang, acesta va fi bătut cu 60 de lovituri de bici din piele de bou în fața obștii.

Dacă un om lovește obrazul unui om liber, de același rang cu el, va plăti un maneh de argint.

Dacă un iobag lovește obrazul unui alt iobag, acesta va plăti 10 șekeli de argint.

Dacă sclavul unui om liber lovește obrazul unui om liber, i se va tăia urechea.

206 - 208

Dacă un om lovește pe un alt om liber, într-o încăierare și îi provoacă o rană, acel om poate să declare sub prestație de jurământ: „Cu siguranță nu l-am lovit intenționat” și va plăti operația.

Dacă acela moare din cauza loviturii, el poate să declare la fel; dacă victima este un om liber, el va plăti 1/2 de maneh de argint.

209 - 214

Dacă un om lovește pe fiica unui alt om liber și îi cauzează pierderea rodului pântecelui, el va plăti 10 șekeli de argint pentru rodul pântecelui ei.

Dacă femeia moare, îi vor omorî fiica.

Dacă el cauzează fiicei unui iobag pierderea sarcinii prin lovire, el va plăti 5 șekeli de argint.

Dacă femeia moare, el va plăti o jumătate de maneh de argint.

Dacă el a lovit sclava unui om liber și îi cauzează pierderea sarcinii, el va plăti 2 șekeli de argint.

Dacă acea sclavă moare, el va plăti o treime de maneh de argint.

215 - 220

Dacă un chirurg a făcut o incizie profundă în trupul unui om liber cu un bisturiu de bronz salvând viața omului sau a deschis umflătura,

din ochiul unui om, cu un bisturiu de bronz, salvându-i ochiul, el va primi 10 şekeli de argint.

Dacă pacientul este un iobag, el va primi 5 şekeli de argint.

Dacă pacientul este sclavul unui om liber, stăpânul sclavului va da 2 şekeli de argint chirurgului.

Dacă chirurgul a făcut o incizie adâncă în trupul unui om liber cu un bisturiu de argint cauzându-i moartea sau nenorocindu-i ochiul, i se va tăia mâna.

Dacă chirurgul a făcut o incizie adâncă în trupul sclavului unui iobag cu un bisturiu de bronz cauzându-i moartea, acesta va înlocui sclavul cu un alt sclav.

Dacă i-a deschis umflătura cu un bisturiu de bronz, distrugându-i ochiul, acesta va plăti jumătate din preţul său, în argint.

221 - 223

Dacă un chirurg drege oasele rupte ale unui om liber sau îi vindecă muşchiul bolnav, persoana rănită va da medicului 5 şekeli de argint.

Dacă acesta este un iobag, el va da 3 şekeli de argint.

224 - 225

Dacă el este sclavul unui om liber, va da medicului 2 şekeli de argint.

Dacă un chirurg veterinar a făcut o tăietură adâncă în trupul unui bou sau măgar salvându-i viața, proprietarul bouului sau măgarului va da chirurgului a șasea parte dintr-o monedă de argint ca plată.

Dacă a făcut o tăietură adâncă în trupul unui bou sau a unui măgar cauzându-i moartea, el va da o cincime din prețul acestuia proprietarului bouului sau măgarului.

226 - 227

Dacă un bărbier a extirpat semnul unui sclav fără știrea proprietarului său, astfel încât acesta nu mai poate fi urmărit, acelui bărbier i se va tăia mâna.

Dacă un cineva a constrâns bărbierul, iar acesta extirpă semnul sclavului astfel încât acesta nu poate fi urmărit, acel om va fi omorât și spânzurat la ușa casei sale; bărbierul poate să jure: „Cu siguranță l-am extirpat fără voia mea” și acesta pleacă apoi liber.

229 - 232

Dacă un constructor a zidit o casă pentru un om și nu și-a făcut lucrul cum trebuie, și casa pe care a construit-o s-a prăbușit, cauzând astfel moartea proprietarului, acel constructor va fi omorât.

Dacă aceasta cauzează moartea fiului stăpânului casei, fiul constructorului va fi omorât.

Dacă aceasta cauzează moartea sclavului proprietarului, el va da proprietarului casei sclav pentru sclav.

Dacă aceasta distruge proprietatea, el va înlocui orice ar fi distrus; și întrucât nu a făcut bine casa pe care a zidit-o și aceasta s-a prăbușit, el va reconstrui casa care s-a prăbușit pe cheltuială proprie.

233

Dacă un constructor a zidit o casă pentru cineva și nu și-a făcut munca perfect și un zid se prăbușește, acel constructor va reface zidul în bune condiții, pe cheltuială proprie.

234 - 235

Dacă proprietarul unui vas a călăfăruit o navă având o încărcătură de un gur pentru cineva, acesta îi va da drept plată 2 șekeli de argint.

Dacă un meșter corăbier a astupat o navă pentru un om și nu și-a făcut bine treaba lui, nu prezintă siguranță și astfel acea corabie are o scurgere chiar în acel an sau dezvăluie o defecțiune, proprietarul de vas va sparge acea corabie și va face o corabie sănătoasă pe cheltuiala lui și va da înapoi proprietarului o corabie sănătoasă.

236 - 238

Dacă un om și-a închiriat corabia unui corăbier și corăbierul a lăsat corabia să se

scufunde sau o pierde, corăbierul va da alta în schimb proprietarului acelei corăbii.

Dacă un om a închiriat corabia cu echipajul ei și a încărcat-o cu cereale, lână, ulei, curmale sau orice altă marfă și dacă corăbierul a fost neglijent și a lăsat nava să se scufunde și i-a pierdut încărcătura, corăbierul va da altă navă în schimb, în locul celei care a lăsat-o să se scufunde, și orice a pierdut din încărcătură.

Dacă navigatorul a lăsat corabia proprietarului să se scufunde, dar apoi a recuperat-o, el va da proprietarului jumătate din prețul ei în argint.

239

Dacă un om a angajat un corăbier, îi va da lui 6 guri de cereale pe an.

240

Dacă o corabie sub comanda stăpânului unei galere a abordat o navă cu pintenul etravei și astfel a scufundat o corabie care naviga sub comanda unui căpitan de navă, proprietarul navei care a fost scufundată, stăpânul galerei ce a scufundat corabia care naviga sub comanda căpitanului de navă vor da proprietarului nava și tot ce a pierdut cu aceasta.

241

Dacă un om sechestrează un bou, el va plăti o treime de maneh de argint.

242 - 243

Dacă un om a luat cu chirie boi timp de un an, acesta va da 4 guri de cereale drept preț pentru boul din urmă și trei guri de cereale preț pentru boul din față proprietarului său.

244 - 245

Dacă un om a luat cu chirie un bou sau măgar și leul l-a omorât în plin câmp, este riscul proprietarului.

Dacă un om a luat cu chirie un bou și i-a cauzat moartea prin neglijență sau prin lovire, el va da proprietarului un alt bou.

246 - 248

Dacă un om a luat cu împrumut un bou și i-a rupt piciorul sau i-a tăiat tendonul gâtului, el îi va da proprietarului un alt bou.

Dacă un om a luat cu împrumut un bou și îi scoate ochiul, el va da proprietarului său jumătate din prețul lui în argint.

Dacă un om a luat cu chirie un bou și i-a rupt cornul, i-a rănit coada sau i-a sfârtecat umărul, el îi va da o cincime din prețul boului în argint.

249

Dacă un om a luat cu chirie un bou și un zeu l-a izbit și acesta a murit, omul care l-a închiriat poate să jure pe viață în fața unui zeu și apoi este liber.

250 - 252

Dacă un bou în timp ce merge de-a lungul străzii a împuns un om, cauzându-i moartea, cazul acela nu prezintă motiv pentru acțiune judecătorească.

Dacă boul unui om este obișnuit să împungă și vecinii l-au anunțat că este obișnuit să împungă, iar acesta nu i-a protejat coarnele sau nu l-a legat, iar acel bou a împuns pe fiul unui om liber cauzându-i moartea, el va da o jumătate de maneh de argint.

Dacă victima este sclavul unui om liber, acesta va da o treime de maneh de argint.

253 - 256

Dacă un om a angajat un alt om să aibă grijă de ogorul lui și i-a asigurat lui masă și i-a dat vite în grijă, angajându-l prin contract ca să-i cultive ogorul, dacă omul acela a furat semințe din nutreț și este prins cu ele în mână, i se va tăia mâna.

Dacă el a luat mâncarea făcând să slăbească vitele, el va înlocui dublu cerealele pe care le-a primit.

Dacă apoi el a închiriat vitele omului sau a furat semințele, și astfel nu le-a semănat pe ogor, omul acela va fi condamnat și va plăti 60 de guri de cereale pentru fiecare bur de pământ, la recoltare.

Dacă nu-și poate plăti datoria, omul acela va fi târât de boi până la ogor și înapoi.

257 - 258

Dacă un om a închiriat un lucrător la fermă, el îi va da 8 guri de cereale anual.

Dacă un om a luat cu chirie o cireadă de boi, el va da 6 guri de cereale pe an.

259 - 260

Dacă un om a furat o roată hidraulică de pe pământul care are apă, el va da 5 şekeli de argint proprietarului roţii.

Dacă el a furat un plug sau o grapă, el va da 3 şekeli de argint.

261

Dacă un om a luat cu chirie o cireadă ca să îngrijească vite sau oi, el îi va da proprietarului 8 guri de cereale pe an.

262 - 263

Dacă un om a dat un bou sau o oaie unui ciurdar (...)

Dacă apoi el a pierdut un bou sau o oaie, care i-a fost dată spre îngrijire, el va înlocui bou cu bou sau oaie cu oaie proprietarului.

264

Dacă un ciurdar, căruia i-au fost date spre îngrijire vite sau oi, care şi-a primit plata întreagă şi a fost mulţumit, împuţinează numărul vitelor sau al oilor sau micşorează rodul acestora, el va da roade şi produse

proprietarului lor, potrivit termenilor contractului.

265 - 267

Dacă un ciurdar, căruia i-au fost date spre îngrijire vite sau oi, cu premeditare schimbă semnul de pe ele și le vinde, acesta va fi condamnat, iar el va înlocui ceea ce a furat înzecit, în vite sau oi proprietarului lor.

Dacă degetul unui zeu atinge sau un leu ucide un animal din țarc, ciurdarul se poate dezvinovăți în fața unui zeu și paguba din țarc va cădea asupra stăpânului.

Dacă un ciurdar a fost neglijent, lăsând să izbucnească o molimă în țarc, ciurdarul va recupera paguba cauzată de molima pe care a lăsat-o să izbucnească în țarc, cu vite sau oi, pe care le va da stăpânului.

268 - 270

Dacă cineva a luat cu împrumut un bou pentru treierat, închirierea lui costă 20 de sila de cereale pentru treierat.

Dacă el a luat cu împrumut un măgar pentru treierat, închirierea lui costă 10 sila de cereale.

Dacă acesta a luat cu chirie un animal tânăr pentru treierat, închirierea lui costă 1 sila de cereale.

271 - 272

Dacă un om a luat cu chirie vite, o căruță cu căruțașul ei, acesta va plăti 180 sila de cereale pe zi.

Dacă totuși omul a luat numai căruța, el va plăti 40 sila de cereale pe zi.

273

Dacă un om a luat cu chirie un simbriaș de la începutul anului până în a cincea lună, el îi va da 6 boabe de argint pe zi; din a șasea lună până la sfârșitul anului el îi va da 5 boabe de argint pe zi.

274

Dacă un om dorește să ia cu chirie un meșteșugar, el va plăti zilnic 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea(...), 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui zidar, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui țesător, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui pietrar, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui bijutier, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui fierar, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui dulgher, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui tăbăcar, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui lucrător cu trestie, 5 boabe de argint ca plată pentru închirierea unui constructor.

275 - 277

Dacă un om a luat cu chirie o barcă, închirierea ei costă 3 boabe de argint pe zi.

Dacă un om a închiriat o luntre, el va plăti 2 boabe și jumătate de argint pe zi ca preț de închiriere.

Dacă un om a luat cu chirie un vas cu tonajul de 60 de guri, el va plăti o șesime dintr-o monedă de argint pe zi, ca preț de închiriere.

278 - 279

Dacă un om cumpără un sclav sau o sclavă și nu i-a expirat certificatul lunar de garanție, și o boală necruțătoare îl lovește, el îl va restitui negustorului de sclavi, iar cumpărătorul își va primi înapoi banii cu care a plătit.

Dacă un om cumpără un sclav ori o sclavă și el sau ea devin pasibili de revendicare, cel care i-a vândut va accepta pretențiile.

280 - 282

Dacă un om cumpără sclavul/ sclava unui alt om, într-o țară străină, și apoi, atunci când se întoarce în țară, stăpânul sclavului sau al slavei descoperă fie pe sclav sau pe sclava sa, dacă acel sclav și sclavă sunt originari din acea țară, eliberarea lor va fi garantată, fără nici o plată.

Dacă aceștia sunt originari dintr-o altă țară, cumpărătorul va declara unui zeu suma de bani pe care a plătit-o și stăpânul sclavului/ slavei

va da banii pe care acesta i-a plătit negustorului și îi va elibera sclava.

Dacă sclavul va declara stăpânului său: „Tu nu ești stăpânul meu”, stăpânul îl va condamna ca pe sclavul lui și îi va tăia urechea.

ÎN LOC DE POSTFAȚĂ

Cuvinte despre Babylonul de azi

La noi era vreme de toamnă, dar pe măsură ce coboram spre sud, căldura ne-a copleșit pe toți cei care făceam, în septembrie 2000, prima călătorie în Irak. Întreaga această plăcută, până la urmă, aventură am povestit-o într-un amplu reportaj (17 episoade) și va cunoaște întregirea într-o carte de însemnări de călătorie. Iată acum doar câteva rânduri despre Babylon, pe care le așez aici ca postfață la „Codul lui Hammurabi”, tipărit din inițiativa Editurii „Proema”

În închipuirile mele de junețe, Babylonul era un oraș precum un turn, de jos până dincolo de nori, iar grădinile suspendate niște plante uriașe cu rădăcinile în cer. Cu timpul și cu

lecturile, fantasmul a dispărut, rămânând în zona imaginației doar dimensiunile lui pământești. Cu toate acestea, primul contact cu ruinele Babylonului (altfel spus: cu ce a rămas din el și cu încercările de reconstituire care au avut loc în veacul ce abia s-a încheiat) e impresionant. O zidire înaltă din cărămidă albastră care include două turnuri crenelate, cu aspect de cetate, o poartă îngustă în mijloc deschide locul de intrare în marele Babylon.

Nouă rânduri de dragoni în basorelief din ceramică albă, glazurată, completează imaginea originală a, poate, celui mai impresionant oraș al lumii antichității orientale. La vederea lui am avut emoții cum doar în fața Domului din Milano am trăit cândva. Și mi-am zis: fericiți cei ce nu știu nimic despre Babylon și pentru care istoria a fost doar prilej de a-și mări nota pentru bursă! Oare?

Babylonul este, astăzi, în bună măsură, reconstruit și își arată vizitatorului o parte a grandorii sale. Dacă nu ai fi pregătit pentru vizită (cum ar fi la noi turistul ciubucar, plecat să vândă și să cumpere, și căruia locurile pe care le vizitează îi rămân la fel de străine ca înaintea vizitei, dacă nu și mai străine!), dacă nu ești pregătit, zic, impresia care ți-o face azi Babylonul nu e neapărat șocantă. Căci nu zidirile, ci vremea în care ele au apărut în peisajul lumii antice și civilizația care au adăpostit-o sunt de o extraordinară grandoare.

Ruinele Babylonului sunt situate la 90 de kilometri sud de Bagdad, traversate de fluviul Eufrat care, de altfel, din cei 2.300 kilometri de la izvor la vărsarea în Golful Persic, 1213 km îi parcurge prin Irak. Numele Babylonului, din câte am aflat de la specialiști irakieni, ar veni de la Bab + ili care în arabă ar însemna „poarta Dumnezeirii” Și a fost, cu adevărat, o poartă a Dumnezeirii întrucât Babylonul este considerat de către istorici cel mai celebru oraș al Antichității, proverbial prin grandoare, frumusețea monumentelor sale și cultura deosebită a locuitorilor săi. Nici un alt oraș din lume nu s-a conservat atât de lung timp și nu a ținut sus steagul gloriei sale – de pe la 1850 înaintea erei noastre și până la cucerirea lui de către macedoneanul Alexandru cel Mare. Însuși marele Alexandru și-a stabilit aici capitala noului și marelui său imperiu pe care l-a stăpânit până la moartea sa timpurie, care s-a întâmplat tot aici, în 323 înaintea erei noastre. Primul lucru pe care mi l-am amintit când am intrat între zidurile Babylonului a fost consemnarea (vezi **„Admirabil și detestabil de-a lungul secolelor”** de M. Leuștean, Ed. „Cultura generală”, 1995, p.37 etc.) drept care aici, lângă Babylon, Alexandru cel Mare și-a căsătorit 10.000 din soldații săi cu tot atâtea frumoase ale locului, săvârșind, poate, cea mai mare nuntă din istorie.

Înfloritor a fost Babylonul pe vremea regelui Hammurabi, cel mai mare și mai cunoscut legislator și reformator social al Antichității. Când, mai târziu, istoricii greci și romani au vrut să stabilească lista a 7 minuni ale lumii, ei au ales – pentru excepționala lor frumusețe și ingeniozitatea lor constructivă – decorațiile pereților Babylonului și grădinile sale suspendate.

Babylonul a cunoscut și distrugerii succesive. După Nabucodonosor (pe care Verdi l-a nemurit în muzică), adică între anii 605-563 î.H., orașul a fost reconstruit, devenind mai vast, mai frumos și mai fastuos. Istoricii pe acesta îl rețin pentru grandoarea sa și risipa de frumusețe. Marele fluviu Eufrat îl străbate de la nord la sud ca o centură. Pereții exteriori aveau la acel timp un perimetru de 16 km, iar pereții interiori măsurau nu mai puțin de 8 km. Babylonul, pe vremea lui Nabucodonosor, avea o rețea de drumuri drepte, largi și pavate cu piatră gudronată. Încă și azi se mai prezintă ochilor vizitatorilor – în stare perfectă – bulevardul procesiunilor, care vine de la poarta Ishtar și se termină la turnul etajat al orașului, numit Zigurat. În apropierea acestui bulevard se află vestigiile Palatului de Sud, de dimensiuni impresionante: 300/190 m, compus din cinci curți și clădirile ce le aparțin, plus sala tronului (50/16m), decorată de figurine în culori. Interiorul acestui palat a găzduit celebrele

Grădini suspendate, considerate una din cele șapte minuni ale lumii. La mică distanță se află monumentul Leul din Babylon, o uriașă sculptură în granit reprezentând un leu strivind un vrăjmaș. Leul din Babylon nu mai are cap, pentru că, la sfârșitul secolului al XIX-lea, turcii – în disperarea pierderii imperiului – au dat crezare unui zvon cum că în capul celebrei statui ar fi ascuns aur. Și l-au spart cu baroasele. Asemenea barbarii, istoria cunoaște destule!

E de reținut că fiecare rezidire a orașului Babylon (după cataclisme naturale ori războaie) s-a făcut folosind și cărămizi vechi, astfel încât se poate spune că turistul de azi poate avea imaginea unei realități de 3000 de ani. Și dacă Babylonul de azi arată așa cum poate fi văzut de cei ce îndrăznesc să se aventureze în zonă, un prim merit îl au arheologii germani care au întocmit primele planuri de reconstrucție a celebrului oraș (tot un neamț a descoperit Troia, nu-i așa?), încă înainte de primul război mondial. Dar procesul restaurării continuă. Pentru că merită și pentru că Babylonul reprezintă o valoare a tuturor pământurilor, o mândrie a lor și atestarea puterii lor de azi, o valoare în multe chipuri semnificativă: militară, economică, morală, juridică.

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	. 5
INTRODUCERE	11
<i>Imperiul lui Hammurabi</i>	11
<i>Reformele lui Hammurabi</i>	12
<i>Monumentul</i>	14
CODUL LUI HAMMURABI	16
ÎN LOC DE POSTFAȚĂ	.. 72

EU, HAMMURABI,
CEL CARE
MĂREȘTE FAIMA
BABILONULUI (...)
AM FĂCUT CUNOSCUTE
ADEVĂRUL ȘI DREPTATEA
ÎN TOT PĂMÂNTUL,
CA OAMENII
SĂ PROSPERE...

